

[Meer over softwarepatenten...](#)

Voordracht softwarepatenten

Deze voordracht vormt de inleiding van het politieke debat over dit onderwerp op Megabit, 25 juli 2003 te Ede met tweede kamerleden Cees Vendrik (Groen Links) en Frank Heemskerk (PvdA) en Europarlementslid Johanna Boogerd-Quaak (D66, ELDR).

Een introductie van mijzelf

Mijn naam is Wiebe van der Worp. Zestien jaar geleden kwam ik voor het eerst in contact met vrije software en de laatste jaren ben ik een enorme fan geworden van niet-eigendomsmatige software. Wel respecteer ik eigendomsmatige software.

De filosofie van FSF.org en de principes van OSI.org zijn naar mijn mening toepasbaar op alles wat ontwikkeld wordt in enen en nullen en distribueerbaar is op het net.

Denk bijvoorbeeld eens aan idealistische leerkrachten die gezamenlijk een wiskundeboek ontwikkelen met een Free Documentation License. Daarmee is in een klap het huidige gekibbel over het onderwijsbudget opgelost.

Of een Nederlandse tak van Project Gutenberg zodat oude Nederlandse werken ook op het net terecht komen.

Daarom heb ik een piepjong initiatief gestart met de naam Vrijsschrift.org. Het drijft op hetzelfde idealisme en concept dat achter niet-eigendomsmatige software schuilt.

Echter het stimuleren van dit concept is voor mij noodgedwongen omgeslagen in het beschermen van het concept door de dreiging van een richtlijn uit Brussel over softwarepatenten, en zo kom ik uiteindelijk hier terecht.

Wat is een patent

Het octrooi, of patent, is een middel om innovatie te bevorderen en heeft een economisch nut. Te denken valt dan aan stoffelijke zaken in de bouten en moeren sfeer, maar bijvoorbeeld ook medicijnen. De achterliggende redenering is dat het zonder bescherming van de uitvinding (het alleenrecht om de uitvinding uit te baten) onmogelijk is om veel geld in de ontwikkeling te stoppen. In ruil voor bescherming moet de uitvinding wel gepubliceerd worden, zodat het een inspiratiebron voor anderen is.

De uitgangsbasis is dat zowel de uitvinder als de economie baat hebben bij toekenning van het patent. Dit is allemaal goed geregeld in de Europese Patent Conventie (EPC). Zo is een uitvinding pas patenteerbaar als hij aan de "krachten der natuur"-regel voldoet, er een technisch probleem en een technische oplossing is, de uitvinding niet voor de hand liggend is, enzovoorts.

Wat zijn softwarepatenten

Het Europese Patent Bureau (EPB) houdt zich niet aan de regels van de EPC en zo is de situatie ontstaan dat zo'n 30.000 patenten zijn toegekend die in de rechtzaal meestal niet standhouden, maar die voor patenthouders wel een uitstekend middel zijn om Europese bedrijven te bedreigen en af te persen.

Een bedrijfsmethode staat expliciet in EPC genoemd als niet patenteerbaar. Het EPB omzeilt dit door te stellen: "Als je de bedrijfsmethode via een computer uit laat voeren, dan is het technisch en kan het wel gepatenteerd worden". In 2000 bedacht het EPB hiervoor de term "computer-geïmplementeerde uitvindingen". Op deze manier is ieder idee technisch te maken en patenteerbaar volgens het EPB, zelfs als een rechter daar anders over denkt.

Door niet patenteerbare ideeën via software te laten uitvoeren, dus computer-geïmplementeerd, worden ze volgens EPB technisch en zijn ze wel patenteerbaar. Hierdoor is het mogelijk om bedrijfsmethoden, presentaties van informatie, computerprogramma's, wetenschappelijke theorieën, ontdekkingen, etc. te patenteren. Deze groep "computer-geïmplementeerde uitvindingen" worden softwarepatenten genoemd. Softwarepatenten is dus niet de verzamelnaam van patenten op software (al wordt op deze manier ook vaak software gepatenteerd).

Economische gevolgen

Het patent vormt een toegestaan juridisch middel om gebruik van een uitvinding door derden te blokkeren. Echter het patenteerbaar maken van ieder idee i.p.v. echte uitvindingen kan een complete economie blokkeren en dat raakt niet alleen ontwikkelaars van vrije en open source software maar ook ondernemers en burgers.

Bill Gates van Microsoft schreef in 1991 hierover:

"Als mensen hadden begrepen hoe patenten zouden zijn toegekend als de meeste ideeën van vandaag zouden zijn uitgevonden, en als ze er patent op hadden genomen, dan zou nu het bedrijfsleven compleet tot stilstand zijn gekomen."

Dit is niet alleen de mening van Gates. De CEC is door het Europees Economisch en Sociaal Comité gewaarschuwd, tal van in opdracht van de EU uitgevoerde onderzoeken zijn onder het tapijt geveegd, meningen van experts, wetenschappers, economen, duizenden ondernemers, en MKB-brancheverenigingen evenals een grootschalige petitie zijn totaal genegeerd.

Erger nog, de richtlijn werd opgesteld alsof deze zo door het EPB geschreven had kunnen zijn (hetgeen ook deels waar is).

Het is schandelijk hoe de CEC is omgesprongen met de belangen van burgers en ondernemers.

Als de richtlijn wordt goedgekeurd dan zijn in een keer 30.000 patenten in de rechtzaal afdwingbaar.

De "Richtlijn 2002/92 betreffende de octrooieerbaarheid van in computers geïmplementeerde uitvindingen" past de wet aan op de illegale praktijken van het EPB!

Patenten als vervanging voor onderzoek en ontwikkeling

Een recent en gerespecteerd kwantitatief onderzoek is: "An Empirical Look at Software Patents" door Bessen & Hunt. Zij concluderen: "Softwarepatenten vormen als investering geen toevoeging op onderzoek en ontwikkeling, maar een vervanging voor onderzoek en ontwikkeling". Dit is een uiterst alarmerende conclusie. Tijdens de stemming van de JURI op 17 juni suggereerde McCarthy de drempel voor patenteerbaarheid voor het MKB te verlagen. Bessen & Hunt was eerder zeer duidelijk hierover: "Wij kunnen naïeve argumenten verwerpen dat meer patenten, minder strakke standaarden of lagere patentkosten leiden tot meer onderzoek en ontwikkeling".

Enkele huidige voorbeelden van EPB:

- Runlength Coding (JPEG): In 2002 werd Sony en anderen gevraagd vele miljoenen te betalen. JPEG is als zodanig niet meer van de gemeenschap.
- Netwerk Verkoopstelsel (OpenMarket): Claim 1 is dusdanig dat vrijwel ieder bedrijf dat producten verkoopt via het internet inbreuk maakt op dit patent. De Amerikaanse variant van deze uitvinding wordt op dit moment druk gebruikt om talloze e-commerce bedrijven af te persen.
- Betalen voor lezen (Canon): Door dit idee door een computer uit te laten voeren was het technisch genoeg

om er een patent aan te hangen.

- Dialoogvenster met tabbladen (Adobe): Iedereen kent ze en gebruikt ze. Adobe sleepte Macromedia voor de rechter en met succes.

Gevolgen voor

Burgers > Software en economie: monopolisme, minder aanbod, hogere prijzen, lagere kwaliteit.

MKB > Patenten op bedrijfsmethoden als OpenMarket > onzekerheid.

ISP's > Inbreuk door plaatsing op server en geen DMCA om ze te beschermen.

Multinationals > Op de lange termijn negatief. Voorbeeld IBM PC en Taiwan

Software ontwikkelaar in het algemeen: > Richard M. Stallman: "Softwarepatenten zijn als landmijnen voor programmeurs. Bij elke ontwerpbeslissing is er een kans dat je op een patent stapt wat vervolgens je hele project vernietigt. Als de grote hoeveelheid ideeën die gecombineerd moeten worden in een modern programma in aanmerking worden genomen, dan wordt het gevaar wel heel erg groot".

OSFS klein: > Bestempeling als illegaal

OSFS groot: > Aanklagen niet om het geld, maar om technisch superieure systemen als Apache, FreeBSD en GNU/Linux van de markt te drukken.

Derde wereld > De huilende derde > World Trade Organization's TRIPS (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights) heeft een deal bedacht: in ruil voor de toegang tot de markten van ontwikkelde landen moeten 3e wereld landen sterke patentrechten toepassen incl. patentbescherming voor medicijnen. Dit bedreigt de algemene geneesmiddelenindustrie die nu het grootste deel van de goedkope medicijnen levert aan derde wereld landen.

Wat is de huidige situatie?

17 juni stemde de JURI commissie. JURI is de juridische en interne markt commissie. Eerder hadden de CULT(uur) en Industrie (ITRE) commissie min of meer tegen softwarepatenten gestemd. Ik ben zo vrij om de kritiek op de voorgestelde richtlijn te vertalen naar onduidelijk broddelwerk, of het bewust negeren van belangen van de Europese samenleving, waardoor de deuren volledig opengezet worden voor softwarepatenten. Zo ontbreken duidelijke definities als "wat is een uitvinding" en "wat verstaan we onder technisch". Zaken die toch minimaal in het voorstel vastgelegd hadden moeten zijn. Op die 17e juni werden pogingen om alsnog definities toe te voegen van de tafel geveegd. Een patent op een idee als het Amazon One-click patent is iets wat e-commerce lam legt. Dit is onwenselijk in Europa. Toch volgde JURI de kieslijst van McCarthy zodat ook hier One-click patenteerbaar wordt. Tot overmaat van ramp steunden de liberalen zowel de voorstellen van de Industrie commissie als McCarthy's tegenovergestelde voorstellen. Het gevolg was dat de voorstellen van de Industrie-commissie als verworpen werden beschouwd nog voordat erover gestemd kon worden. Daarmee gingen enkele belangrijke punten van de industrie-commissie verloren. McCarthy's voorstel om het publiceren van software te zien als een mogelijk patent-inbreuk werd daarmee aangenomen door Socialisten, Conservatieven en Liberalen. ISP's lopen dus na 17 juni dat risico ook, en in Europa is er geen Digital Millennium Copyright Act die ISP's vrijwaart voor wat anderen op hun server zetten. Cease-and-desist letters zullen het gevolg zijn. Ik kan concluderen dat de situatie na 17 juni nog alarmerender is geworden. Samenvattend kan gesteld worden dat er betere voorstellen zijn zoals die van CULT, ITRE, ESC en FFII/Eurolinux maar dat uiteindelijk EPO/CEC/JURI nieuwe regels voorstellen waardoor algoritmen en bedrijfsmethoden als het Amazon One-click patent zonder twijfel patenteerbare uitvindingen worden.

Een korte verklaring van onze gemeenschap

Als niet materiële eigenschappen economische waarden vertegenwoordigen, zoals softwarepatenten i.p.v. freemachines of verwachtingen i.p.v. geschreven software, dan kan deze zeepbelwaarde onverwacht fluctueren. Het in elkaar storten van dot com bewees dit en de Amerikaanse droom veranderde vaak in een nachtmerrie. Dot org is het tegenovergestelde maar wordt niet goed begrepen door politici, bedrijven, media en zelfs computergebruikers...

Samenwerking op een sociale basis tussen publieke onderzoeksinstituten en universiteiten is niet zo'n bekende cultuur. Lang voordat er eigendomsmatige software bestond maakten zij software met een niet eigendomsmatig karakter. Het concept van delen en ontwikkelen bracht ons GNU software. Later maakten zij

publieke toegang tot hun wereldwijde internetwerk mogelijk zonder eigendom te claimen. Toegang voor alle geïnteresseerde programmeurs resulteerde in een nog steeds exploderende hoeveelheid niet eigendomsmatige software en kenners weten dat ze deze cultuur moeten koesteren. Dit is een belangrijk fundament van dot org organisaties.

Dot org heeft zijn eigen zakelijke model en het verbiedt niet geld te vragen voor het maken, implementeren, ondersteunen, enzovoorts. Resulterende software wordt vrijelijk gepubliceerd zodat anderen het kunnen gebruiken, verbeteren en opnieuw kunnen publiceren. Evolutie is een feit en het is geweldig nieuws voor onze wereldwijde economie, inclusief de derde wereld.

Los van minder overhead en efficiëntere communicatie, heeft dot org nauwelijks waarde in de zin van Intellectuele Eigendommen en is het minder gedreven door verwachtingen. In relatie tot de nieuwe economie maakten wij de fout te denken dat eigendom ook heilig is op het gebied van informatie. Regeringen en bedrijven beginnen langzaam te beseffen dat ze niet eigendomsmatige zaken die gepubliceerd kunnen worden in enen en nullen, zoals software, moeten koesteren en verzorgen. Dot org vormt een sterke fundering voor de huidige toepassingsgebieden.

Na deze uitleg mag duidelijk zijn dat ontwikkelaars van niet eigendomsmatige software onzinnige zaken als softwarepatenten verwerpen omdat ze simpelweg niet thuishoren in hun sociale cultuur terwijl ze een wapen vormen om die cultuur te vernietigen.

De voorgestelde richtlijn treft hen recht in het hart.

De EU rapporteur zegt publiek regelmatig "Ik ben tegen softwarepatenten" en bijna alle Europarlementsleden lijken het daarmee eens te zijn. Het lijkt op zijn minst onwetend omdat experts hebben aangetoond dat de voorgestelde richtlijn alle deuren openzet voor het patenteren van software en het vormt een rechtstreekse bedreiging. Maar politiek gaat over compromissen. De gemeenschap verliest zijn vrijheid van keuze of draait op voor het verlies van een economische inspanning als 30.000 patenten in de prullenbak verdwijnen. Consumenten betalen de prijs hoe dan ook, maar het is beter om je geld te verliezen dan je vrijheid te verliezen.

Tot slot

Michel Rocard, ooit premier van Frankrijk en nu voorzitter van de EU Cultuur-commissie zei recent in Liberté:

"In een beschaving dient een plaats gereserveerd te worden voor de wereld buiten de markt waar de intellectuele eigenschappen van de mens gerespecteerd worden."

Daarmee sluit ik af met de stelling dat softwarepatenten niet in onze maatschappij thuishoren.

(f) copyleft 2003 Wiebe van der Worp, <http://vrijnschrift.org/swpat/>

Table of Contents

Voordracht softwarepatenten	1
Een introductie van mijzelf	1
Wat is een patent	1
Wat zijn softwarepatenten	1
Economische gevolgen	2
Patenten als vervanging voor onderzoek en ontwikkeling	2
Gevolgen voor	3
Wat is de huidige situatie?	3
Een korte verklaring van onze gemeenschap	3
Tot slot	4